

# การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้อำนวยการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

THE FACTOR ANALYSIS OF LEARNING FACILITATOR CHARACTERISTICS OF TEACHERS  
UNDER THE PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE PHITSANULOK 2

ณัฐพล แก้วแดง<sup>1\*</sup> สธิรพร ชาวนชัย<sup>2</sup>

Nattapon Kaewdaeng<sup>1\*</sup> Sathiraporn Chaowachai<sup>2</sup>

<sup>1,2</sup> มหาวิทยาลัยนเรศวร, ประเทศไทย

<sup>1,2</sup> Naresuan University, Thailand

\* Corresponding author e-mail: nattaponka67@nu.ac.th

Received: 12/11/2025 | Revised: 09/12/2025 | Accepted: 16/12/2025

## บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะผู้อำนวยการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 300 คน ได้แก่ครู โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนของครูแต่ละอำเภอ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยวิธีสกัดองค์ประกอบหลักหลังหมุนแกนแบบมูมฉากด้วยวิธีแวนเดอร์เมเยอร์ ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบคุณลักษณะผู้อำนวยการเรียนรู้ของครู พบว่า ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการมุ่งสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ 2) ด้านการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางบวกในการเรียนรู้ 3) ด้านการเป็นต้นแบบและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ 4) ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ 5) ด้านการสร้างวินัยเชิงบวกในการเรียนรู้ และ 6) ด้านการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนรู้

**คำสำคัญ:** การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ คุณลักษณะผู้อำนวยการเรียนรู้ของครู

## Abstract

The purpose of this research was to analyze the learning facilitator characteristics of teachers under the Primary Education Service Area Office Phitsanulok 2. The sample consisted of 300 teachers selected through stratified random sampling. According to the proportion of teachers in each district. The tool used to collect data was a questionnaire. The statistics used in the data analysis were Exploratory Factor Analysis (EFA) by using the Principal Component Analysis (PCA) and Orthogonal Rotation by Varimax Rotation. The research results found that the components of facilitator characteristics of teachers consisted of 6 components 1) Inspiring Motivation for Learning 2) Building Positive Interaction in Learning 3) Being a Role Model and Participating in Learning 4) Learning Process Management 5) Promoting Positive Discipline in Learning 6) Developing and Improving Learning.

**Keywords:** Exploratory Factor Analysis, Learning Support Role

## บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนา กำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข การจัดการศึกษาในยุค ปัจจุบันเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งส่งผล ต่อแนวทางการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มี ทักษะที่หลากหลาย เช่น การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีม และการเรียนรู้ด้วย ตนเอง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562, น. 1) ทำให้ครูในฐานะผู้จัดการเรียนรู้จำเป็นต้องมีบทบาท มากกว่าการถ่ายทอดความรู้แบบดั้งเดิม บทบาทของครูในปัจจุบันจึงไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการสอนในห้องเรียน เท่านั้น แต่ต้องมีความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทผู้เรียน ซึ่งเน้นแนวทาง การเรียนรู้ ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ และกระตุ้นให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้าน วิชาการ คุณธรรม และทักษะชีวิต (Fullan, 2007) เมื่อเข้าสู่ยุคดิจิทัล บทบาทของครูยิ่งต้องปรับเปลี่ยนมาก ขึ้น โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อกลาง ครูจำเป็นต้องมีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มี ความสามารถในการใช้สื่อดิจิทัลอย่างเหมาะสม รวมทั้งต้องสามารถจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning และ Blended Learning ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) สิ่งเหล่านี้ ล้วนเป็นความท้าทายที่ทำให้บทบาทครูต้องเปลี่ยนจาก “ผู้สอน” เป็น “ผู้อำนวยการเรียนรู้” สอดคล้องกับ บทบาทของครูมี 5 บทบาทสำคัญ ได้แก่ 1) ผู้ออกแบบการเรียนรู้ 2) ผู้จัดการกระบวนการเรียนรู้ 3) ผู้สร้าง แรงจูงใจในการเรียนรู้ 4) ผู้ประเมินผลการเรียนรู้ และ 5) ผู้เรียนรู้ร่วมกับนักเรียน ซึ่งเป็นคุณลักษณะของผู้ อำนวยการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563)

การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเป้าหมายของหลักสูตร เช่น มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มีทักษะการสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ และความเป็นพลเมืองที่ดี จำเป็นต้องอาศัยครูที่สามารถสร้างสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ที่ปลอดภัย ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง และใช้กลวิธีการสอนที่เหมาะสม (Trilling & Fadel, 2009) ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา มีการปฏิรูปการศึกษาในหลายประเทศ รวมถึงประเทศไทย ที่พยายามขับเคลื่อนแนวคิด “ผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้” (Facilitator of Learning) โดยมุ่งเปลี่ยนบทบาทของครูจาก “ผู้สอน” เป็น “ผู้ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้” การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator) สร้างแรงบันดาลใจ ให้คำปรึกษา ดูแล แนะนำ ทำหน้าที่เป็นโค้ชและ พี่เลี้ยง (Coach & Mentor) แสวงหาเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย (Meaningful learning) ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ มีความเข้าใจในตนเอง ใช้สติปัญญา คิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมที่บ่งบอกถึงการมีสมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ 21 มีทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต และทักษะวิชาชีพ บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ตามระดับช่วงวัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการที่ครูต้องทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกอย่างแท้จริง เป็นผู้สอนที่ทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนจัดสิ่งเร้าหรือกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพความสามารถ ความถนัด และความสนใจ แต่ละบุคคลผ่านการถามฟังสังเกตการสร้างควมไว้วางใจ การให้ความรู้ที่มั่นใจและแรงบันดาลใจในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองให้กับผู้เรียน โดยเน้นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ วิจัย สร้างสรรค์ ศึกษาค้นคว้า และได้ลงมือปฏิบัติจริง จนเกิดการเรียนรู้และค้นพบความรู้ด้วยตนเอง (อัสนี สะอิตี, 2561) โดยผู้อำนวยความสะดวกมีความสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด ครูหรือผู้สอนไม่ได้มีความสำคัญน้อยลง แต่ยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้น เพราะการจัดการเรียนรู้ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของผลประโยชน์อันสูงสุดที่ผู้เรียนพึงจะได้รับตามสิทธิพื้นฐาน ซึ่งครูจะต้องคิดค้นสร้างสรรค์และจัดสภาพการณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นบทบาทของครูในฐานะเป็นผู้จัดประสบการณ์ กิจกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ จึงมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างยิ่ง (ทิตินา แคมมณี, 2546)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ประกอบด้วยโรงเรียนในพื้นที่ 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอวังทอง อำเภอเนินมะปราง และอำเภอบางกระทุ่ม ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทั้งในด้านภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และสังคม ส่งผลต่อการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ ทรัพยากรทางการศึกษา และโอกาสในการพัฒนาวิชาชีพของครูอย่างทั่วถึง ด้วยลักษณะของพื้นที่ดังกล่าว การพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะของผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ของครู จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลเชิงลึกและเฉพาะเจาะจง เพื่อให้สามารถระบุปัจจัยหรือองค์ประกอบที่สำคัญต่อการพัฒนาครูในบริบทของพื้นที่นี้อย่างแท้จริง

จากการศึกษาเอกสารและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของครูผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ของครู พบว่ามีผู้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ของครูไว้เป็นจำนวนมาก และมีแนวคิดที่หลากหลายในด้านคุณลักษณะที่ครูควรมีในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะในบริบทของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเน้นทักษะการคิดวิเคราะห์ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การใช้เทคโนโลยี และ

การบูรณาการประสบการณ์ที่หลากหลาย จากแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะผู้อำนวยการเรียนรู้ของครูที่  
หลากหลาย ทำให้คุณลักษณะเหล่านี้ยังคงอยู่ในรูปของข้อเสนอเชิงแนวคิดหรือทฤษฎีโดยทั่วไป จึงจำเป็นต้อง  
มีการจัดกลุ่ม จัดหมวดหมู่ และจำแนกองค์ประกอบที่ชัดเจนของคุณลักษณะผู้อำนวยการเรียนรู้ของครู เพื่อให้  
สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะในบริบทของ ครูในสังกัดสำนักงานเขต  
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ซึ่งมีความหลากหลายทั้งในด้านบริบทโรงเรียน ทรัพยากร และ  
ความพร้อมด้านบุคลากรด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการสังเคราะห์ความรู้จากการศึกษาและ  
ค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะผู้อำนวยการเรียนรู้ของครู และดำเนินการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิง  
สำรวจ (Exploratory Factor Analysis) เพื่อค้นหาองค์ประกอบที่แท้จริงของคุณลักษณะผู้อำนวยการเรียนรู้  
ของครู อันจะนำไปสู่แนวทางการพัฒนาครูให้สามารถปฏิบัติตนในคุณลักษณะผู้อำนวยการเรียนรู้ของครูได้  
อย่างมีประสิทธิภาพ

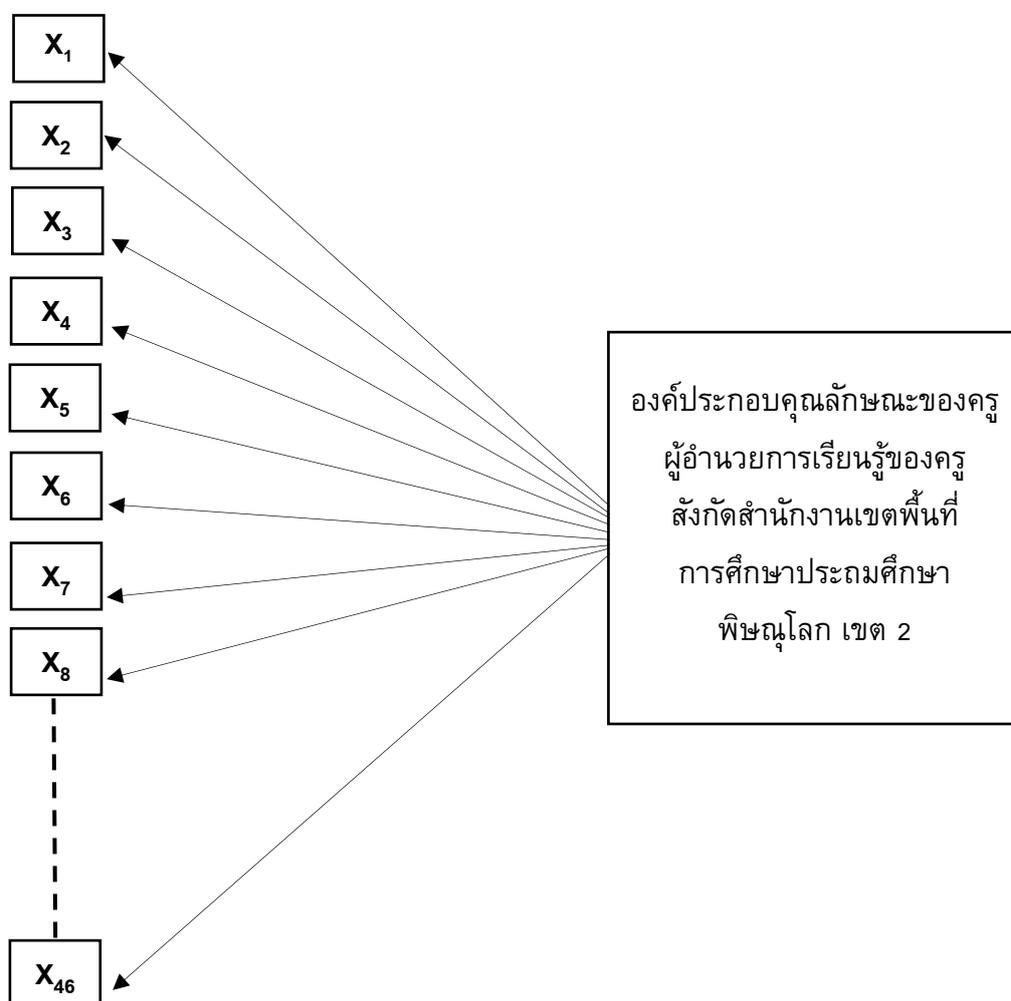
จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะผู้อำนวยการเรียนรู้ของครู  
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ที่แสดงถึงคุณลักษณะที่ชัดเจน เพื่อสำรวจ  
และระบุองค์ประกอบรวมที่ใช้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ ช่วยลดจำนวนองค์ประกอบ  
คุณลักษณะผู้อำนวยการเรียนรู้ของครูให้อยู่ในรูปองค์ประกอบรวม ทำให้เห็นโครงสร้างภายในที่เกิดจากการ  
รวมกลุ่มองค์ประกอบและสามารถแสดงคุณลักษณะได้ชัดเจน สามารถนำมาพัฒนาคุณลักษณะผู้อำนวยการ  
เรียนรู้ของครูได้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 สามารถนำมาเป็นแนวทางในการ  
สร้างเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะผู้อำนวยการเรียนรู้ของครู จัดการฝึกอบรมพัฒนาทักษะและคุณลักษณะ  
ผู้อำนวยการเรียนรู้ของครู อันจะส่งผลให้สามารถยกระดับคุณภาพของการจัดการเรียนรู้ของครูให้มี  
ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการจัดทำข้อมูลสารสนเทศนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงนโยบายของสถานศึกษา  
และหน่วยงานต้นสังกัดได้

## วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะผู้อำนวยการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา  
ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

## กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาและการสังเคราะห์เอกสาร หนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงกำหนดกรอบแนวคิด ดังนี้



ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

## วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

### 1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จำนวน 1,231 คน จำนวน 120 โรงเรียน (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2568)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในปีการศึกษา 2568 โดยใช้เลือกเกณฑ์การกำหนดขนาดตัวอย่างของ Comrey, A.L., & Lee (2013) ได้เสนอ

ว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 300 คน ถือว่าดี (As Good) ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยครู จำนวน 300 คน จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของโรงเรียนในแต่ละอำเภอ จำนวน 3 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอวังทอง อำเภอเนินมะปราง และอำเภอบางกระทุ่ม

## 2) ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ องค์ประกอบคุณลักษณะผู้อำนวยการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

## 3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

### 1. ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบคุณลักษณะผู้อำนวยการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษาและ โรงเรียนในอำเภอ ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 คุณลักษณะผู้อำนวยการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 รวมทั้งสิ้น 46 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 121)

### 2. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารทางวิชาการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้อำนวยการเรียนรู้ เพื่อให้ได้กรอบแนวคิด คุณลักษณะเป็นตัวแปรและโครงสร้างของตัวแปร โดยพยายามตีความจากคุณลักษณะที่แสดงออกมาเป็นการกระทำ เป็นคุณลักษณะที่สังเกตได้ และได้ข้อคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้อำนวยการเรียนรู้ แล้วนำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน หาค่าความตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) อยู่ระหว่าง 0.800-1.000 และนำไปทดลองเพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม จำนวน 30 คน โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Confident) ของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.971

## 4) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองและเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ (Google forms) ได้รับผลการตอบแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับมา จำนวน 300 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

## 5) การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis)

1. การวิเคราะห์ค่าดัชนี Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) ผู้วิจัยจะพิจารณาจากค่า KMO มีค่ามาก (เข้าสู่หนึ่ง) และค่าสถิติ Bartlett's Test of Sphericity มีค่า Significance น้อยกว่า 0.05 แสดงว่าเทคนิค Factor Analysis เหมาะสมกับข้อมูลที่มีอยู่ (กัลยา วานิชย์ บัญชา, 2552)

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis) หลังหมุนแกนองค์ประกอบแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนิแมกซ์ (Varimax Rotation) ผู้วิจัยพิจารณาองค์ประกอบตามเกณฑ์ คือ องค์ประกอบที่สำคัญนั้นต้องมีค่าไอเกน (Eigenvalues) มากกว่าหรือเท่ากับ 1 และมีตัวแปรที่อธิบายองค์ประกอบของคุณลักษณะผู้อำนวยการเรียนรู้ของคุณครู ตั้งแต่ 4 ตัวแปรขึ้นไป โดยในแต่ละตัวแปร (Factor Loading) ต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ตั้งแต่ 0.300 ขึ้นไป (Hair, 1995)

3. การตั้งชื่อองค์ประกอบคุณลักษณะผู้อำนวยการเรียนรู้ของคุณครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 โดยตั้งชื่อองค์ประกอบจากคุณลักษณะที่ปรากฏเด่นชัดของตัวแปร

## สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ขององค์ประกอบคุณลักษณะผู้อำนวยการเรียนรู้ของคุณครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 แสดงผลดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนี Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) มีค่าเท่ากับ 0.953 แสดงว่าข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์นี้เหมาะสมที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ และค่าสถิติ Bartlett's Test of Sphericity มีค่าเท่ากับ 6,609 (Sig<.000) แสดงถึงตัวแปรมีความสัมพันธ์กัน สามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบได้

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis) หลังหมุนแกนแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนิแมกซ์ (Varimax Rotation) แสดงดังตารางที่ 1

**ตาราง 1** แสดงค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percentage of Variance) ค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Accumulative Percentage of Variance) ของแต่ละองค์ประกอบ

องค์ประกอบ	ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues)	ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percentage of Variance)	ค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Accumulative Percentage of Variance)	จำนวนตัวแปรในองค์ประกอบ
องค์ประกอบที่ 1	17.162	37.309	37.309	8
องค์ประกอบที่ 2	1.594	3.465	40.774	9
องค์ประกอบที่ 3	1.483	3.223	43.997	7
องค์ประกอบที่ 4	1.276	2.773	46.770	5
องค์ประกอบที่ 5	1.143	2.485	49.255	6
องค์ประกอบที่ 6	1.111	2.416	51.672	6
องค์ประกอบที่ 7	1.053	2.288	53.960	3
องค์ประกอบที่ 8	1.043	2.267	56.227	2

จากตาราง 1 พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) มากกว่า 1 ขึ้นไป มีค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวนขององค์ประกอบทั้ง 8 องค์ประกอบเท่ากับ 56.227 โดยองค์ประกอบที่นำมาใช้ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 ถึง องค์ประกอบที่ 6 เพราะมีจำนวนตัวแปรมากกว่า 4 ตัวแปร และเนื่องจากองค์ประกอบที่ 7 และ 8 มีจำนวนตัวแปรน้อยกว่า 4 จึงไม่สามารถจัดเป็นองค์ประกอบได้ ดังนั้นจึงได้จำนวนองค์ประกอบทั้งหมด 6 องค์ประกอบ สามารถอธิบายองค์ประกอบคุณลักษณะ ผู้อำนวยการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ได้ร้อยละ 51.672

3. ผลการตั้งชื่อองค์ประกอบคุณลักษณะผู้อำนวยการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 โดยพิจารณาตามเกณฑ์ คือ องค์ประกอบที่สำคัญนั้นต้องมีค่าไอเกน (Eigenvalues) มากกว่าหรือเท่ากับ 1 และมีตัวแปรที่อธิบายองค์ประกอบของคุณลักษณะ ผู้อำนวยการเรียนรู้ของครู ตั้งแต่ 4 ตัวแปรขึ้นไป โดยในแต่ละตัวแปร (Factor Loading) ต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ตั้งแต่ 0.300 ขึ้นไป ซึ่งองค์ประกอบที่ตรงตามหลักเกณฑ์ที่สามารถอธิบายองค์ประกอบของคุณลักษณะผู้อำนวยการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ดังนี้

**องค์ประกอบที่ 1** ด้านการมุ่งสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ ประกอบด้วย 8 ตัวแปร มีค่าไอเกน (Eigenvalues) เท่ากับ 17.162 สามารถอธิบายความแปรปรวนร่วมกันได้ร้อยละ 37.309 เป็นการสร้างแรงบันดาลใจ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงศักยภาพ ฝึกกระบวนการคิด เช่น ครูจัดกิจกรรมที่ช่วยสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.675 ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.583 ครูจัดบทเรียนที่ทำให้นักเรียนชนะอุปสรรคและปัญหา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.562

**องค์ประกอบที่ 2** ด้านการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางบวกในการเรียนรู้ ประกอบด้วย 9 ตัวแปร มีค่าไอเกน (Eigenvalues) เท่ากับ 1.594 สามารถอธิบายความแปรปรวนร่วมกันได้ร้อยละ 3.465 เป็นการสนับสนุนผู้เรียน การสร้างความสัมพันธ์เชิงบวก ปฏิสัมพันธ์และการช่วยเหลือ เช่น ครูชี้แนะแนวทางและให้ความช่วยเหลือในกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.598 ครูสร้างปฏิสัมพันธ์แบบมีส่วนร่วมกับผู้สอนและผู้เรียนด้วยกัน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.578 ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.578

**องค์ประกอบที่ 3** ด้านการเป็นต้นแบบและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวแปร จำนวน 7 ตัวแปร มีค่าไอเกน (Eigenvalues) เท่ากับ 1.483 สามารถอธิบายความแปรปรวนร่วมกันได้ร้อยละ 3.223 เป็นการติดตามผู้เรียน ความเข้าใจปัญหา และการพัฒนาตนเองของครู เช่น ครูเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.553 ครูสืบเสาะข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนในด้านพฤติกรรมและความเป็นอยู่อย่างสม่ำเสมอ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.538 ครูสามารถติดตาม วัดและประเมินผลการเรียนรู้มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.519

**องค์ประกอบที่ 4** ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวแปร จำนวน 5 ตัวแปร มีค่าไอเกน (Eigenvalues) เท่ากับ 1.276 สามารถอธิบายความแปรปรวนร่วมกันได้ร้อยละ 2.773 เป็นการจัดการเรียนรู้ การวางแผน และการสร้างบรรยากาศแวดล้อมการเรียนรู้ เช่น ครูสร้างบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.607 ครูสร้างระบบและการสื่อสารกับผู้เรียนให้ชัดเจน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.538 ครูมีการวางแผนและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.533

**องค์ประกอบที่ 5** ด้านการสร้างวินัยเชิงบวกในการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวแปร จำนวน 6 ตัวแปร มีค่าไอเกน (Eigenvalues) เท่ากับ 1.143 สามารถอธิบายความแปรปรวนร่วมกันได้ร้อยละ 2.485 เป็นการจัดการพฤติกรรมผู้เรียน การแก้ไขปัญหา และการเสริมแรงเชิงบวก เช่น ครูสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนเพื่อพร้อมที่จะเข้าใจและหาทางปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมของผู้เรียน มีค่านำหนักองค์ประกอบ 0.576 ครูสามารถตัดสินใจในการแก้ไขปัญหา มีค่านำหนักองค์ประกอบ 0.549 ครูสามารถจัดระเบียบวินัยในชั้นเรียน มีค่านำหนักองค์ประกอบ 0.543

**องค์ประกอบที่ 6** ด้านการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนรู้ ประกอบด้วยตัวแปร จำนวน 6 ตัวแปร มีค่าไอเกน (Eigenvalues) เท่ากับ 1.111 สามารถอธิบายความแปรปรวนร่วมกันได้ร้อยละ 2.416 เป็นการพัฒนาระบบการเรียนรู้ การจัดการความรู้ และการประยุกต์ใช้ IT เช่น ครูเป็นนักวิจัยพัฒนาระบบการเรียนรู้เพื่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน มีค่านำหนักองค์ประกอบ 0.723 ครูสามารถนำ IT มาประยุกต์ใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน มีค่านำหนักองค์ประกอบ 0.603 ครูสามารถผลักดันให้เกิดเครือข่ายในลักษณะของ ชุมชนนักปฏิบัติ เพื่อพัฒนาความรู้ของผู้เรียน มีค่านำหนักองค์ประกอบ 0.492

## อภิปรายผล

การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้อำนวยการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ประกอบไปด้วย 6 องค์ประกอบ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านการมุ่งสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ เป็นคุณลักษณะที่แสดงออกของครูในการส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ และสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสนใจและความเพียรพยายามในการเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูมีความเข้าใจในธรรมชาติของผู้เรียนและตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ทำให้สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และระดับความสามารถของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับ Block et al. (2013) ที่กล่าวว่า การกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีแรงผลักดันหรือเป็นการสร้าง กำลังใจให้กับผู้เรียน ซึ่งได้ถือว่าเป็นสิ่งแรก ๆ ที่ควรปฏิบัติสำหรับการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และสอดคล้องกับ ฮารารัตน์ มาลัยแก้ว (2561) ที่กล่าวว่า ครูต้องเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองให้ถึงศักยภาพสูงสุดของแต่ละคน วางแผนและจัดประสบการณ์ สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนเรียนได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับ ประภาวดี ทามนตรี (2562) ที่กล่าวว่า ครูมีบทบาทสำคัญในการสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียน โดยมุ่งพัฒนาตนเองและปรับปรุงการสอนให้ทันสมัยอยู่เสมอ พร้อมทั้งใส่ใจความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาได้อย่างเหมาะสม การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่อบอุ่น เป็นมิตร และปราศจากความกดดันช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกมีความสุขและมีแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ และยังสอดคล้องกับ เอกพจน์ ราษฎร์เจริญดี (2562) ได้ทำวิจัยเรื่อง การสร้างแรงจูงใจในชั้นเรียนของครูโรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของการสร้างแรงจูงใจชั้นเรียนที่สำคัญได้แก่ ด้านการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการสร้างเชื่อมั่น

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางบวกในการเรียนรู้ เป็นคุณลักษณะที่แสดงออกของครูในการสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในกิจกรรมการเรียนรู้ ครูใช้การสื่อสารที่เปิดกว้าง เคารพความคิดเห็น และให้การยอมรับซึ่งกันและกัน เพื่อสร้างบรรยากาศแห่งความไว้วางใจในห้องเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูมีบทบาทสำคัญในการออกแบบและจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยใช้การสื่อสารเชิงบวกและการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่เกื้อหนุนต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน การสร้างบรรยากาศที่อบอุ่น เป็นมิตร และปลอดภัย ช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกไว้วางใจ กล้าแสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ทักษะทางสังคม ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Powell and Kalina (2009) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นทางสังคมและการทำงานร่วมกับผู้อื่น การสร้างความรู้ที่ผ่านการสื่อสารการทำกิจกรรมร่วมกันและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับ ประยูร บุญใช้ (2561) ที่กล่าวว่า การสร้างปฏิสัมพันธ์ในการเรียนรู้ จะเกิดขึ้นระหว่างครูกับผู้เรียน หรือผู้เรียนกับผู้เรียน ในการให้ความสนใจกับกิจกรรมและการตอบสนองร่วมกัน ช่วยให้ผู้เรียนแต่ละคนได้มีส่วนร่วมทางความคิด ความรู้สึกที่จะกระทำร่วมกัน การมีส่วนร่วมนี้จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากซึ่งกันและกัน ซึ่งจะช่วยสร้างเสริมสมรรถนะของการมีปฏิสัมพันธ์ในการเรียนรู้ และยังสอดคล้องกับ วไลดา อุณเรือน (2566) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลสำหรับนักศึกษาคู ผลการวิจัยพบว่า การเตรียมความพร้อมทั้งผู้สอนและผู้เรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตั้งประเด็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เอื้อต่อการปฏิสัมพันธ์ทางกัน การจัดกิจกรรมกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนร่วมมือกันคิด แก้ปัญหา และสร้างองค์ความรู้ใหม่จากสถานการณ์จริง พร้อมทั้งประเมินผล และสังเกตพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการเป็นต้นแบบและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เป็นคุณลักษณะที่แสดงออกของครูถึงบทบาทในการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ทั้งในด้านจริยธรรมและวิชาการ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียน ครูตระหนักว่าการเป็นแบบอย่างที่ดีมีอิทธิพลโดยตรงต่อทัศนคติ ค่านิยม และแรงจูงใจของผู้เรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแนวคิดที่ว่า การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเกิดจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยแรงจูงใจภายในและเครื่องมือการเรียนรู้ที่เหมาะสม ครูจึงไม่เพียงทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่เป็นผู้นำทางการเรียนรู้ (learning leader) ที่แสดงพฤติกรรมแห่งความรับผิดชอบ ความขยันหมั่นเพียร และทัศนคติเชิงบวก อีกทั้งยังมีบทบาทในการอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาและแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ทันสมัย และสอดคล้องกับความสนใจของตน สอดคล้องกับแนวคิดของ Bandura (1977) ที่กล่าวว่า ทฤษฎีการเรียนรู้สังคม เป็นการเรียนรู้ผ่านการสังเกตและการเลียนแบบพฤติกรรมของผู้อื่น บุคคลสามารถเรียนรู้ได้จากการเห็นการกระทำของผู้อื่นและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ ซึ่งกระบวนการเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่นและการรับรู้ถึงผลลัพธ์ ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2560) ที่กล่าวว่า กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมดำเนินการใน

กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งด้วยการเชื่อมโยงผู้เรียนกับเนื้อหาในองค์ความรู้ทั้งที่เป็น ข้อเท็จจริง แนวความคิด และทักษะผ่านกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติหรือลงมือทำชิ้นงานและใช้กระบวนการ คิด ค้นคว้า แสวงหาความรู้ ไตร่ตรอง สะท้อนความคิด การอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และยัง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ราศรี สวอินทร์และคณะ (2562) ที่พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ที่เลือกเรียน วิชาชีพครู เพราะมีแรงบันดาลใจมาจากการเห็นครูต้นแบบที่ดีในช่วงที่กำลังศึกษาในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาในด้านบุคลิกภาพ การแต่งกาย พุดจาสุภาพ มีเหตุผล มีมนุษยสัมพันธ์ รักและเมตตาศิษย์ เสมอหน้ากัน ในด้านความรับผิดชอบในหน้าที่ มีความเชี่ยวชาญในศาสตร์ มีเทคนิคการสอนที่สนุกสนานไม่ น่าเบื่อ เปิดโอกาสให้ ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 4 ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ เป็นคุณลักษณะที่แสดงออกของครู ในการ วางแผน ออกแบบกิจกรรม ใช้สื่อที่เหมาะสม สร้างบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจ เนื่องมาจากคุณภาพของการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับ การออกแบบและการจัดการระบบอย่างเป็นระบบ (Systematic Design and Management) ครูจึงต้องมีทักษะด้านการจัดระเบียบที่เข้มแข็งเพื่อเปลี่ยน ความท้าทาย ให้กลายเป็นความสำเร็จ ครูวางแผนและออกแบบกิจกรรมอย่างรอบคอบ มีการจัดกิจกรรม การประเมินผลมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ การเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับผู้เรียน และการ สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับ Dick et al. (2009) ที่กล่าวว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ คือ กระบวนการวางแผนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเรียนการสอน ซึ่ง สอดคล้องกับ ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ (2560) ที่กล่าวว่า ครูมีบทบาทสำคัญในการออกแบบ วางแผน และจัด กระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับศักยภาพและความแตกต่างของผู้เรียน โดยเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ผ่าน กิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ครูจึงต้องมี ความสามารถในการใช้เทคนิคและนวัตกรรมการสอนที่หลากหลาย และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อ การพัฒนาทักษะในด้านของความรู้และคุณลักษณะของผู้เรียน และยังสอดคล้องกับ ศักดาเดช ทาซ้าย (2561) ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบึงกาฬ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนบึงกาฬ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ประกอบไปด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อการ เรียนรู้ และด้านการประเมินผล

องค์ประกอบที่ 5 ด้านการสร้างวินัยเชิงบวกในการเรียนรู้ เป็นคุณลักษณะที่แสดงออกของครูใน การสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนเพื่อเข้าใจและหาทางปรับปรุงแก้ไขอย่างเหมาะสม โดยมุ่งเน้นการเสริมแรง ทางบวก โดยการให้รางวัล การชมเชย และการยกย่องผู้เรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูมีความเข้าใจใน หลักการพัฒนาพฤติกรรมผู้เรียนตามแนวคิดวินัยเชิงบวก (Positive Discipline) ซึ่งเน้นการสร้าง ความสัมพันธ์ที่อบอุ่นและเอื้อต่อการเรียนรู้มากกว่าการควบคุมหรือการลงโทษ ครูใช้การสังเกตและการ สื่อสารเชิงสร้างสรรค์เพื่อทำความเข้าใจสาเหตุของพฤติกรรมและช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้การปรับตนเองอย่าง เหมาะสม การให้คำแนะนำ ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจ พัฒนาความรับผิดชอบและวินัยในตนเอง

สอดคล้องกับ Tantithara (2016) ที่กล่าวว่า การสร้างวินัยเชิงบวก คือ กระบวนการสอน พัฒนา ขัดเกลา และสนับสนุนให้เด็กเกิดความมั่นใจที่จะควบคุม แสดงออกพฤติกรรมของตนอย่างเหมาะสม และความรับผิดชอบโดยผู้สอนต้องให้เกียรติเคารพในสิทธิของเด็กใช้ความอ่อนโยนและให้เด็กมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกที่จะปฏิบัติไม่ใช้การลงโทษ แต่ไม่ให้ความสำคัญกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นทั้งในระยะสั้นและระยะยาว สอดคล้องกับ พรรณอร อุชุกภาพ (2561) ที่กล่าวว่า ครูเป็นผู้ทำหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถในการวิชาการ วิชาชีพให้มีความเจริญงอกงามที่สะท้อนถึงทักษะการจัดการเรียนรู้ โดยการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียนพัฒนาตนเอง ตลอดจนส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับ ยุพิน อยู่ศิลป์ชัย, ปกรณ์ ประจัญบาน, อนุชา กอนพวง และทวีศักดิ์ สว่างเมฆ. (2568) ที่กล่าวว่า การเสริมสร้างวินัยเชิงบวกของนักเรียนนำมาประยุกต์ใช้ในบริบทของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีความสำคัญและท้าทายที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาพฤติกรรมที่เหมาะสม ลดความขัดแย้ง และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความร่วมมือและความรับผิดชอบของนักเรียน จะช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาความเข้าใจในพฤติกรรมของตนเอง มีการเรียนรู้จากข้อผิดพลาด และมีการเสริมสร้างทักษะในการแก้ปัญหา และยังสอดคล้องกับ นิรดา เวชญาลักษณ์ และธัญญาพร ก่องจันทร์ (2562) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนของครูปฐมวัยตามแนวห้องเรียนคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนจะต้องปฏิบัติต่อนักเรียนในเชิงบวกและส่งเสริมวินัยให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน โดยจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมวินัยที่ดีให้กับเด็ก เมื่อนักเรียนมีพฤติกรรมที่ดี ครูจะให้คำชมเชยหรือมอบรางวัลเป็นบางโอกาส

องค์ประกอบที่ 6 ด้านการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนรู้ เป็นคุณลักษณะที่แสดงออกของครู ในการเป็นนักวิจัยพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน สามารถนำ IT มาประยุกต์ใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการปรับปรุงกระบวนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัล และการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับ ทิศนา แคมมณี (2557) ที่กล่าวว่า กระบวนการวิจัยเป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ใช้แสวงหาความรู้ที่น่าเชื่อถือ การใช้กระบวนการวิจัยในการศึกษาหาความรู้ จะช่วยให้ผู้เรียนมีเครื่องมือในการเรียนรู้ตลอดชีวิต เกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและมีความหมายต่อตนเอง สอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) ที่กล่าวว่า การพัฒนาตนเองให้มีความฉลาดทางดิจิทัล สามารถเข้าใจ เลือกใช้ และสร้างสรรค์การเรียนรู้ให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ สติรพร เขาวนชัย (2567) ที่กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน เป็นกระบวนการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียน โดยผู้สอนทำหน้าที่วางแผนแก้ปัญหา และนำนวัตกรรมมาใช้พัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ซึ่งทำให้เกิดคุณภาพของผู้เรียนและคุณภาพการสอน และยังสอดคล้องกับ วิชัย เสวกงาม และคณะ (2556) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนโดยการใช้กระบวนการซิกซ์ซิกมาและการประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า การนำกระบวนการปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอน

โดยการดำเนินการตามกระบวนการปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอน พบว่า ครูมีการวางแผนและออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎี/หลักการ มีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้และการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนตามขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอน และมีการบันทึกหลังการเรียนการสอนเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน

## ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้อำนวยการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 มีข้อเสนอแนะดังนี้

### 1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบว่าคุณลักษณะที่สำคัญและคุณลักษณะความเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ของครู ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านการมุ่งสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ 2) ด้านการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางบวกในการเรียนรู้ 3) ด้านการเป็นต้นแบบและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ 4) ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ 5) ด้านการสร้างวินัยเชิงบวกในการเรียนรู้ และ 6) ด้านการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนรู้ ดังนั้น ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ควรนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

1.1 ครู ควรนำผลการวิจัยทั้ง 6 องค์ประกอบ ไปปรับปรุงและพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะของผู้อำนวยการเรียนรู้ของครู

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ควรนำเอาผลการวิจัย ทั้ง 6 องค์ประกอบ ไปเป็นข้อมูลองค์ประกอบพื้นฐานในการสร้างเกณฑ์ประเมินคุณลักษณะผู้อำนวยการเรียนรู้ของครู และจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาครูในสังกัดให้มีความเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ของครู

### 2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนาตัวชี้วัดองค์ประกอบความเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ของครู เพื่อจะได้ทราบถึงคุณลักษณะของความเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้นั้น ว่าองค์ประกอบใดมีความสำคัญมากที่สุด

2.2 ควรพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อพัฒนาคุณลักษณะผู้อำนวยการเรียนรู้ของครู

## บรรณานุกรม

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2552). การวิเคราะห์ข้อมูลหลายตัวแปร (พิมพ์ครั้งที่ 4). บริษัทธรรมสาร.
- ณิรดา เวชญาลักษณ์, & ธัญญาพร ก่องจันทร์. (2562). แนวปฏิบัติการบริหารจัดการชั้นเรียนของครูปฐมวัย ตามแนวห้องเรียนคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 16(73), 23–30. <https://so02.tcithaijo.org/index.php/SNGSJ/article/view/1016003>
- ทิตินา แฉมมณี. (2546). วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ทีศนา แคมมณี. (2557). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 18). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธารรัตน์ วัลย์เถาว์. (2561). ความเป็นครูมืออาชีพ. โรงพิมพ์เจริญอักษร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น.
- ประภาวดี ทามนตรี. (2562). บทบาทความเป็นครูกับการสร้างแรงบันดาลใจในห้องเรียนเด็กประถม. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 47(2), 176–191. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDUCU/article/view/196166>
- ประยูร บุญใช้. (2561). การอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้จากหลักการสู่การปฏิบัติ. จรัลสนิทวงศ์การพิมพ์.
- พรรณอร อุชูปภาพ. (2561). การศึกษาและวิชาชีพครู. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2560). ความเป็นครูและการพัฒนาครูมืออาชีพ. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุพิน อยู่ศิลป์ชัย, ปกรณ์ ประจัญบาน, อนุชา กอนพวง, & ทวีศักดิ์ สว่างเมฆ. (2568). การเสริมสร้างวินัยให้กับนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา. วารสารการศึกษาและนวัตกรรม, 27(3), 368–386. [https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edujournal\\_nu/article/view/286589](https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edujournal_nu/article/view/286589)
- ราศรี สวอินทร์, และคณะ. (2562). การสร้างแรงบันดาลใจจากครุต้นแบบเพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องของนักศึกษาวิชาชีพครูในสามจังหวัดชายแดนใต้ [รายงานการวิจัย]. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. <https://wb.yru.ac.th/xmlui/handle/yru/5352>
- วลิดา อุ่นเรือน. (2566). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลสำหรับนักศึกษาครู [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยนเรศวร].
- วิชัย เสวกงาม, และคณะ. (2556). การพัฒนากระบวนการปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนโดยการประยุกต์ใช้กระบวนการซิกซ์ซิกมาและการประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 41(4), 35–54. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDUCU/article/view/20567>
- ศักดิ์เดช ทาช้าย. (2561). รูปแบบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบึงกาฬ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา.
- สถิรพร เขาวนชัย. (2567). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน. การพิมพ์ดอกท้อ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). คู่มือการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning). สำนักพิมพ์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). ทักษะในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้เรียนไทย. พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). ครูไทยยุคใหม่สนใจดิจิทัล. พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). บทบาทใหม่ของครูในศตวรรษที่ 21. พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). โครงการประชุมปฏิบัติการปรับปรุงหน่วยการเรียนรู้ Active learning ในโครงการคัดเลือกและยกย่องครูผู้สร้างพลังการเรียนรู้ (Active Teacher Award). เอกสารอัดสำเนา.
- อัสรี สะอีดี. (2561). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูพลศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยประยุกต์ใช้การอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ร่วมกับการสอนแบบเสริมศักยภาพ [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- เอกพจน์ ราษฎร์เจริญดี. (2562). การสร้างแรงจูงใจในชั้นเรียนของครูโรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรังสิต].
- Bandura, A. (1977). Social learning theory. Prentice Hall.
- Block, L., Jesness, R., & Schools, M. P. (2013). One-to-one learning with iPads: Planning and evaluation of teacher professional development. University of St. Thomas Minnesota.
- Comrey, A. L., & Lee, H. B. (2013). A first course in factor analysis. Psychology Press.
- Dick, W., Carey, L., & Carey, J. O. (2009). The systematic design of instruction (5th ed.). Pearson Education.
- Fullan, M. (2007). The new meaning of educational change (4th ed.). Teachers College Press.
- Hair, J. F., Jr., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (1995). Multivariate data analysis with readings. Prentice Hall.
- Powell, K. C., & Kalina, C. J. (2009). Cognitive and social constructivism: Developing tools for an effective classroom. Education, 130(2), 241–250.
- Tantithara, C. (2016). The effects of a positive discipline program on executive functions of preschool children [Master's thesis, Chulalongkorn University].
- Trilling, B., & Fadel, C. (2009). 21st century skills: Learning for life in our times. Jossey-Bass.